

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ ЗМІСТ ПОНЯТЬ "ДІЯЛЬНІСТЬ", "РОБОТА", "ПРАЦЯ", "СОЦІАЛЬНА РОБОТА", "СОЦІАЛЬНИЙ ПРАЦІВНИК"

У статті визначений соціально-філософський зміст понять "діяльність", "робота", "праця", "соціальна робота", "соціальний працівник" та з'ясовано, що ці поняття мають суттєві відмінності і особливості прояву. Особливістю людського способу існування є діяльна природа людини. Діяльність має усвідомлений характер існування, тобто людина здатна передбачати наслідки своєї діяльності, тому вона (діяльність) є завжди результативною, носить перетворюючий характер, складається із послідовності дій, які, в свою чергу, передбачають реалізацію мети.

Ключові слова: праця, робота, діяльність, соціальна робота, соціальний працівник.

Загально прийнято вважати, що однією із основних сутнісних здатностей людини є діяльність. Завдяки їй людину називають найдосконалішою істотою на Землі. Людина це єдина істота, яка здатна змінювати, підпорядковувати собі природу, створювати такі соціальні відносини, які задовольняють її інтереси і потреби, здатна до змін у собі. Тобто, завдяки діяльності людина активно перетворює світ, створюючи тим самим, так звану, "другу" природу без якої вона існувати не може – культуру. Завдяки розвитку своєї діяльної сутності людина виокремилась зі світу природи і здобувала такої якості свого існування як надприродної, що збільшило шанси людини на виживання, адже вона назавжди здобула статус відчуження від природи. Крім створення культури як специфічно людської сфери існування людина створює й соціальні відносини. Дослідження розвитку суспільств свідчить про те, що виникнення таких відносин, такого типу організації співжиття стало можливо тільки завдяки діяльній сутності людини. Соціалізуючись людина вдосконалює рівень своєї майстерності, створює та засвоює нові знаряддя праці і як наслідок цього отримує найбільш ефективні результати, що підвищує рівень розвитку як самої людини, так і суспільства загалом. Іншими словами діяльність спонукає людину до постійних змін не тільки довкілля, а й в самій собі, що відповідає запитам часу.

В класичній та сучасній філософській літературі існує досить велика кількість визначень діяльності. Класичним вважається наступне визначення цієї здатності людини. "Діяльність – форма активності, що характеризує здатність людини чи пов'язаних з нею систем бути причиною змін у бутті" [5, с. 163]. Ці зміни мають досить поліваріативне тлумачення. Це можуть бути зміни речового характеру, або енергетичного; предметності чи розпредметності смислів що задають параметру цих перетворень. Також до класичних визначень діяльності варто віднести наступне: "діяльність – це специфічно людська, усвідомлена форма активного відношення до самої себе, інших людей, оточуючого світу, змістом якої є доцільна зміна та перетворення" [3, с. 633].

У зарубіжній філософській літературі існує і таке визначення, яке зосереджує увагу на тому, що діяльність є проявом волі людини, яка розкриває прагнення, реалізує цілі, поставлені людиною. "Діяльність – це воля, що приведена у рух і трансформована у силу; це прагнення і сили; це усвідомлена реакція суб'єкта на подразнення та умови середовища; це свідоме пристосування людини до стану Всесвіту, який визначає її життя" [8, с. 14]. Отже, діяльність не постає тільки пристосуванням людини до зовнішнього світу, а підкреслюється, що вона є усвідомленою, а значить перетворення передбачені людиною і вона чітко знає і бажає отримати той результат, який задовольняє її інтереси і потреби.

Виходячи з вище сказаного, варто зробити декілька узагальнень. По-перше діяльність виступає сутнісною силою людини, яка відрізняє її з поміж усіх живих істот. Надає їй особливого статусу, а саме найдосконалішої істоти на Землі. По-друге, завдяки діяльності людина творить "другу", "олюднену" природу, в якій повністю долає свою тотожність із природою. По-третє, саме діяльність детермінує виникнення чогось принципово нового, тобто є основою творчості, креативності. По-четверте, є усвідомленою. Людина діє, перетворює дійсність і себе передбачаючи результати, і, як наслідок цього, по-п'яте, людина творить ідеали, ідеї до яких прагне. Отже, можна сказати, що діяльність є універсальною характеристикою людини.

За змістом структуру діяльності можна представити таким компонентами: когнітивний, інтенціональний (джерело активної спрямованості) та операційний (можливі схеми організації діяльності). Цим самим можна стверджувати, що саме така схема структури діяльності забезпечує розвиток мови, мовлення, адже створення інтерсуб'єктивного світу вимагає розвитку засобів комунікації. Цілком правомірно зауважує більшість науковців той факт, що ускладнення діяльності та розвитку мови, на конкретному етапі розвитку мова сама постає діяльністю [4, с. 8]. Іншими словами мова постає засобом трансляції зв'язків, які необхідні для діяльності. Цим самим відбувається взаємодія між поколіннями, при цьому передається досвід, традиції тощо. Також відбувається тісний взаємозв'язок між діяльністю та мисленням, адже ці два процеси є з необхідністю пов'язаними. Діалектична характеристика цього взаємозв'язку проявляє себе в тому, що саме завдяки їй можливе формування наукової картини світу.

Вчення про діяльність як реалізацію можливого було закладено у філософській концепції Аристотеля, а систематизація та обґрунтування набула у представників класичної німецької філософії, зокрема у працях Й. Г. Фіхте та Г. В. Ф. Гегеля. Саме вони наголошували на тому, що діяльність являє собою єдність теорії та практики. Подальша розробка щодо вивчення діяльності була представлена у роботах К. Маркса та Ф. Енгельса. Вони акцентували увагу на ролі суспільної діяльності та праці. Так автори визначали людину як "homo faber", тобто, людина працююча. Виходячи з цього цілком очевидно виникає питання чи є відмінність між поняттями "діяльність" і "праця", "праця" і "робота" і чому полягає специфіка соціальної роботи.

Сучасна німецька дослідниця Г. Арендт для позначення людської діяльності застосовує термін *vita activa*. Даний термін позначає такі три види людської діяльності як: дія, робота та праця [1, с. 21]. Авторка визначає дію як таку діяльність, яка відповідає біологічній сутності людини, тобто, біологічним процесам людського тіла, що пов'язана, перш за все, з життєвою необхідністю створювати предмети заради власного виживання. А відомий радянський філософ А. Леонтьєв у своїй праці "Діяльність. Свідомість. Особистість" визначає дію наступним чином: "дія виступає «одиницею» діяльності; вона несе в собі всі моменти діяльності. Основною відмінністю, що відрізняє дію від діяльності, є те, що мотив дії лежить поза нею самою" [6, с. 203]. Також варто навести й точку зору відомого австрійського мислителя Л. Мізеса. Автор вважає, що "людська діяльність – це неперервна послідовність одиничних дій. Але разом з тим одинична дія не ізольована. В послідовності дій існують взаємозв'язки, що формулюють дії більш високого порядку, які спрямовані на більш віддалені результати. Кожна дія містить у собі два основних аспекти. Перший, це часткова дія, яка знаходиться у структурі більш розтягнутої дії і направлена на досягнення частини цілей, встановлених подальшою дією. Але, другий аспект, вказує на те, що це ціле по відношенню до дій, що виконуються його власними частинами" [8, с. 46]. Отже, для розкриття сутності діяльності дійсно необхідно виокремити в ній структурні елементи. Як свідчить попередній розгляд найелементарнішою частиною діяльності виступає дія. Але дія не являє собою ізольований елемент, сукупність виконаних дій також не характеризується як діяльність. Діяльність, перш за все, це неперервність, послідовність, узгодженість дій, що встановлює необхідні зв'язки, які дозволяють говорити про діяльність як цілісність і можливість реалізації поставлених цілей. Тобто, єдність дій, їх структурованість, узгодженість, послідовність дозволяють досягати бажаного результату.

Для подальшого дослідження варто з'ясувати значення такого поняття як "робота". Якщо звернутися до згадуваної вже праці "Між минулим та майбутнім" Г. Арендт, то вона визначає роботу як діяльність, що відповідає неприродності людського існування, в процесі якої створюється "друга природа". Іншими словами завдяки роботі створюється та функціонує "штучний світ", світ речей, який є якісно відмінним від світу природи.

Детального дослідження робота як діяльність набула у філософській концепції К. Маркса та Ф. Енгельса. На думку авторів, робота виступає доцільною діяльністю людини. Такий вид діяльності людини як робота передбачає використання нею знарядь праці і як наслідок перетворює природу відповідно до своїх інтересів і потреб.

Щодо окреслення значення такого поняття як праця, то необхідно звернути увагу на такі її визначення. Загально прийнято вживати наступне визначення поняття "праця". "Праця – це синтетична категорія, яка характеризує специфічну, властиву людині форму діяльності, спрямовану на освоєння та перетворення (згідно з власними цілями, інтересами і потребами) природного середовища, поліпшення соціальних відно-

син або створення нових цінностей" [5, с. 514]. Варто сказати про те, що праця також має свою структуру. Так вона складається із таких елементів: цілепокладання, цілеспрямованість, предмет праці, знаряддя праці та продукт праці. Предметом праці є усе те, на що спрямована перетворюючі дії людини (природні матеріали, соціальні відносини, сама людина, її духовний внутрішній світ). Цілеспрямовуючий аспект діяльності людини розкривається через те, що предмет зазнає своїх трансформацій і перетворюється на продукт праці. Тобто, з предмета – стає річчю, відбувається уречевлення предмету, що відповідає інтересам і потребам суб'єкта діяльності, людині. Так австрійський дослідник Л. Мізес надає наступне трактування праці. "Людина працює, якщо використовує свої сили та здатності як засіб для позбавлення турботи та заміною процес спонтанної та безтурботної розрядки нервового напруження на здатності цілеспрямованого використання своєї життєвої енергії" [8, с. 124]. І далі, автор підсумовуючи вище сказане, стверджує наступне "Праця сама по собі є засіб, а не ціль" [8, с. 124]. Ця ідея є досить співзвучною із ідеєю українського філософа Г. С. Сковороди. Так Г. С. Сковорода, висловлював ідею "сродної" праці. Де "сродна" праця це такий рівень духовного відродження людей, який забезпечує злагоджене функціонування суспільства. "Каждый член не только добр, но и сродную себе разлившия по всему составу должности часть отправляет. И сіе-то есть быть щасливым, // познать із, себе, или свою природу, взятъся за свою долю и пребывать с частію, себе сродною, от всеобщей должности. Сій должности участія благоденіе и услуга. И не дивно, что у древних римлян как должность, так и благоденіе означалось сим словом – officium. Самая добрая душа тем беспокоинее и нещасливее живет, чем важнейшую должность несет, если к ней не рождена. Да и как ей не быть нещасно, если потеряла сокровище сіе, всего міра дражайшее. Как же не потерять, если вместо услуг обижают друзей и родственников, ближних и дальних, однородных и чужеродных? Как не обижать, если вред приносит обществу? Как не повредитъ, если худо несть должность? Как не худо, если нет упрямаго раченія и неумоимаго труда? Откуда же уродится труд, если нет охоты и усердія? // Где ж возмеш охоту без природы? Природа есть первоначальная всему причина и самодвижущаяся пружина. Она есть мать охоты. // Труд есть живой и неусыпный всей машины ход потоль, поколь породит совершенное дело, соплетающее творцу своему венец радости. Кратко сказать, природа запалает к делу и укрепляет в труде, делая труд сладким" [10, с. 127]. Іншими словами праця є виразом сутності людини, саме в цьому виді людської діяльності розкривається призначення людини, діяльність постає для неї не як щось стороннє, чуже, а як те, що відповідає її дійсній природі, на відміну від роботи. Де роботу можна охарактеризувати як такий вид діяльності людини, коли людина виконує визначені дії, які не відповідають її дійсній природі, тобто, це те, що людина вимушена здійснювати не залежно від її бажань. Не дарма в побуті використовують таке прислів'я "на роботу як на каторгу". Праця, перш за все, це не ме-

ханічне виконання дій, а вираз і об'єктивація сутності людини, це те, що вона бажає виконувати і реалізує свої ідеї на практиці. Ще однією особливістю праці є те, що вона виступає такою діяльністю, яка відбувається мисленнєво, безпосередньо між людьми без посередництва речей та відповідає множинності обставин. На відміну від роботи праця є менш продуктивною, адже мислення не зводиться до матеріального. Завдяки праці людина здатна перетворювати все з чим вона стикається на обставини власної екзистенції. "Світ, в якому *vita activa* витрачає себе, складається з речей, які вона створила. Однак речі, попри те, що зобов'язані своїм існуванням тільки людині, самі впливають на своїх людей-виробників" [1, с. 23]. Виходячи з цього можна сказати, що незалежно від того яким видом діяльності займається людина, вона завжди зумовлена істота. Так німецький соціолог Г. Зиммель стверджував, що праця виступає цінністю сама по собі. Автор аналізує теорії, згідно з якими еквівалентами оцінки праці виступають: затрачені зусилля, час, витрати, винагорода, корисність тощо.

В інших джерелах філософської літератури працю визначають як доцільну діяльність людини, яка містить у собі декілька аспектів. По-перше, розглядають через взаємодію людини і природи. А тому працю визначають як "людина за допомогою знарядь праці так впливає на природу та використовує її за власними цілями, створюючи необхідні предмети, які задовольняють її інтереси і потреби" [3, с. 117]. По-друге, виокремлення соціально-історичного аспекту. Виходячи з цього працю розглядають як змінну діяльність. "Праця є вічною природною умовою існування людини і тому вона не залежить від тієї або іншої форми життя, а навпаки є однаковою і загальною для всіх її суспільних форм" [7, с. 195].

Отже, можна сказати, що праця виконала досить важливу, якщо не найвизначальнішу, роль у формування людини. Відома всім теза марксизму про те, що саме "праця відіграла суттєву роль у перетворенні мавпи на людину". Саме завдяки їй розвинулись функції рук та мовленнєвого апарату, відбулися структурні зміни й з головним мозком, він поступово з тваринного перетворився в людський, вдосконалились й органи чуття людини, розширилися можливості сприйняття та уявлення. Де на сьогодні ми можемо констатувати ускладнення цих процесів. Адже в такій пізнавальній здатності людини як уявлення виокремлюється уява та фантазія, розвинулись творчість та креативність.

Для подальшого дослідження варто з'ясувати сутність та значення соціальної роботи. У більшості джерел філософської літератури щодо визначення соціальної роботи основна увага зосереджується на тому що її трактують як професійну діяльність, яка за мету має допомогу людям, соціальним групам в подоланні як особистих, так і соціальних труднощів, використовуючи такі методи як підтримка, захист, співчуття тощо.

Наведемо визначення соціальної роботи характеризуючи її як сферу професійної діяльності, тобто це можна розглядати як таку сферу діяльності, якій навчають, а також природну здатність людини до альтруїзму, самовіддачу, пожертву.

Крім зазначеного визначення в соціальній роботі також виокремлюють такі аспекти, як область науково-практичного знання, а також як навчальну дисципліну.

В науковому обігу досить часто вживається наступне визначення соціальної роботи. Воно було прийнятим на засіданні Міжнародної асоціації шкіл соціальної роботи та Міжнародної федерації соціальних працівників 27 червня 2001 року в Копенгагені. "Професійна діяльність соціальних працівників сприяє суспільним змінам, розв'язанням проблем людських взаємовідносин; сприяє зміцненню здібностей щодо функціонального співіснування в суспільстві і звільненню людей для підвищення рівня їх благополуччя. Використовуючи теорії поведінки людини та суспільних систем, соціальна робота сприяє взаємодії людей з їх оточенням. Принципи прав людини і соціальної справедливості постають базисом соціальної роботи". Отже, в даному положенні чітко окресленні завдання соціальної роботи та її мета. Де соціальна робота характеризується як здібності окремих людей забезпечити розвиток як окремо взятої особистості, так і суспільства в цілому. Адже варто погодитись із тим, що не кожна людина має такі здібності. Варто сказати, що на сьогодні досить високий рівень індивідуалізації і кожна конкретна людина намагається самотужки забезпечити своє виживання. А є люди, і вони особливо необхідні на сучасному етапі розвитку суспільств, які допомагають розкритись тим людям, які поки що не віднайшли способи для власної реалізації. Такими людьми, на нашу думку, є соціальні працівники.

Так в науковій літературі існують наступні точки зору щодо визначення соціальної роботи. Так російський дослідник С. Клігін, визначає наступним чином соціальну роботу. "Соціальна робота – це вид професійної діяльності, яка спрямована на надання допомоги індивідам, групам індивідів, общинам, які знаходяться у складній життєвій ситуації, в досягненні, відновленні чи посиленні здатності до психосоціального функціонування" [11, с. 295–303]. Інша дослідниця Холостова Є. І. визначає так соціальну роботу. "Соціальна робота – це діяльність, щодо надання допомоги індивідам, сім'ям, групам в реалізації їх соціальних прав і в компенсації фізичних, психічних, інтелектуальних, соціальних та інших недоліків, які перешкоджають повноцінному соціальному функціонуванню" [12, с. 295–303]. Ще варто звернути дослідницьку увагу на визначення соціальної роботи у російського науковця Д. М. Багрецова. Так автор визначає, що "соціальна робота – це специфічний вид професійної діяльності, надання державної та недержавної допомоги людині з метою забезпечення культурного, соціального, матеріального рівня життя, надання індивідуальної допомоги людині, сім'ї, та іншим соціальним групам" [11, с. 295–303]. Співзвучним до даного визначення є твердження Купріянова Б. В. "Соціальна робота являє собою управління і використання ресурсів людини, сім'ї, які знаходять у складній життєвій ситуації" [11, с. 295–303]. Отже, в наведених визначеннях увага зосереджена на тому, що соціальна робота постає професійною діяль-

ністю, яка спрямована на надання допомоги індивідам, соціальним групам у найбільш складних життєвих ситуаціях.

Сам термін "соціальна робота" вперше з'явився на початку ХХ століття у США. У вітчизняний науковий обіг впроваджується у 80-х роках ХХ століття. В даному словосполученні основна увага приділяється поняттю "робота". Цей термін означає те, що діяльність носить упорядкований, організаційний характер, а поняття "соціальна" вказує на те, що дана діяльність обумовлена соціальними факторами, які впливають на соціалізацію та ресоціалізацію людей. На думку багатьох науковців таке трактування соціальної роботи є неузгодженим та недостатньо коректним. Так російський науковець В. А. Нікітін вказує, що трактування соціальної роботи як професійної діяльності і як науки "... не відповідає, а ні її лінгвістичному, ні, тим більше, більш складному соціально-гуманітарному змісту" [9, с. 18]. Варто погодитись з автором оскільки попередній аналіз терміну "робота" вказував на те, що це такий вид діяльності людини, який характеризує відчуження людини від природи, створенням "другої" природи. Але соціальна робота, як було зазначено, це такий вид діяльності людини, який спрямований на стабілізацію розвитку як окремо взятої людини, так і суспільства в цілому. Тобто, саме ця діяльність покликана налагодити такі механізми співжиття людей, які б задовольняли інтереси всіх учасників соціальних відносин. Також як професійна діяльність соціальну роботу можна розглядати як діалектичну єдність природного і штучного. Природним у ній є те, що ці якості (турбота, співчуття, співучасть, толерантність) не можна виховати, а вони характеризують людину як таку (це те, що закладено в ній від природи, це її сутність), а штучними є вироблення тих методик, способів та технологій за допомогою яких здійснюється допомога усім членам суспільства у найбільш складних ситуаціях. Саме це спонукало до зміни назви професії. Так пропонувались наступні терміни для позначення цього виду діяльності людини, зокрема "соціономія". Даний термін не набув свого обґрунтування в якості назви специфічної людської діяльності і зберігається лише в декількох країнах Заходу, зокрема у Швеції.

Досить важливим аспектом у з'ясуванні сутності і значення соціальної роботи є її спорідненість із соціальними інститутами, соціальними програмами, які спрямовані на налагодження і надання соціальної підтримки та допомоги особистостям та сім'ям, які потребують такої допомоги. Тому в даному аспекті досить вагома підтримка соціальних програм з боку держави. Приклад такої організації соціальної роботи ми спостерігаємо у Німеччині. При цьому виокремлюють дві складових соціальної роботи. Перша – це діяльність організацій і установ в соціальній області. Друга – це спеціально організована соціальна допомога, де враховуються особливі психологічні характеристики особистості, а також враховуються особливості їх впливу на соціальне життя суспільства. А це, в свою чергу, потребує спеціальних соціальних програм, які б досліджували особливості тих чи інших соціальних груп, та їх вплив на суспільство. Тому що суспільство має, з одного боку, надати допомогу,

тим хто її потребує, а, з іншого боку, забезпечити стабільний розвиток суспільства в цілому, адже динамічність соціальних змін може як конструктивно, так і деструктивно впливати на розвиток самого суспільства. Щоб передбачити і мінімізувати ризики, наслідки конфліктів потрібна підтримка держави і соціальних установ для організації соціальної роботи.

Людина є біо-соціальною істотою, тому жити і розвиватися поза суспільством вона не здатна. Вона переймається долею інших людей, а також намагається визначити власне місце серед них. При цьому в колективі люди перед собою ставлять різні задачі. Наприклад, реалізувати свою "волю до влади", позбутися власних комплексів тощо. В цьому випадку тільки діяльність соціального працівника здатна не тільки виявити прагнення окремих індивідів, а й спрямувати їх діяльність у відповідному напрямку. Ми зазначали, що соціальна робота це професійна діяльність, яка потребує необхідної фахової підготовки, адже соціальний працівник має освоїти велику кількість інформації, а саме юридичну, економічну, медичну, соціальну, педагогічну тощо. Але таким якостям, якими має володіти соціальний працівник, а саме порядність, чесність, безкорисливість, цілеспрямованість, сильна воля, працьовитість, спостережливість тощо в жодному вузі не навчають. Це те, що є в самій людині. З огляду на це варто сказати, що соціальний працівник це поклик людини, її природне призначення надавати допомогу тим людям, які її потребують.

Отже, дослідження співвідношення таких понять як "діяльність", "робота", "праця", "соціальна робота" виявили цілу низку їх відмінностей та особливостей. Так було з'ясовано, що однією з головних сутностей людини є її діяльна природа, саме так, оскільки бездіяльної людини не існує. Навіть у бездіяльності людина діє. Оскільки однією із основних характеристик людської діяльності є те, що вона усвідомлена. Тобто, людина передбачає наслідки своєї діяльності і тому вона завжди результативна. Далі, діяльність має перетворювальний, творчий характер, складається із послідовності дій, які передбачають реалізацію мети.

Між такими видами діяльності як робота та праця є суттєві відмінності. Де праця це розкриття сутності людини, вона працює з необхідністю, творить, розкриває свій потенціал через взаємодію людини і природи. А робота це діяльність, яка не відповідає дійсній природі людини, це те, що вона має виконувати, це "неприродність" людського існування, в процесі цієї діяльності створюється так звана "друга" природа. Це необхідна складова існування як окремо взятої людини, так і суспільства в цілому. Робота передбачає створення речей, які є якісно відмінним від світу природи. Це доцільна діяльність по створенню благ та послуг. Тому соціальна робота являє собою діалектичний взаємозв'язок природного і штучного. Соціальна робота – це професійна діяльність, яка забезпечує гармонійний розвиток як особистості, так і суспільства в цілому.

Список використаних джерел:

1. Арендт Х. *Vita activa, или о деятельности жизни* / Х. Арендт ; пер. с нем. и англ. В. Бибицина ; под ред. Д. Носова. – СПб. : Алетейа, 2000. – 437 с. 2. Арендт Х. *Між минулим і майбутнім* / Х. Арендт. – К. : Дух і літера, 2002. – 321 с. 3. Баллаев А. Б. *Маркс* / А. Б. Баллаев

// Новая философская энциклопедия : в 4 т. Т. II / Ин-т философии РАН, Нац. общ.-науч. фонд ; Научно-ред. совет: предс. В. С. Степин, заместители предс. : А. А. Гусейнов, Г. Ю. Семигин, уч. секр. А. П. Огурцов. – М. : Мысль, 2010. – С. 497–499. 4. Грязнов А. Ф. Язык и деятельность: Критический анализ витгенштейнианства / А. Ф. Грязнов. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1991. – 142 с. 5. Крымский С. Діяльність / С. Крымський // Філософський енциклопедичний словник / Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАНУ. – К. : Абрис, 2002. – С. 163. 6. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность / А. Н. Леонтьев. – М. : Смысл, Издательский центр "Академия", 2004. – 352 с. 7. Маркс К. Сочинения / К. Маркс, Ф. Энгельс. – М. : Издательство политической литературы, 1974. – Т. 42. – 535 с. 8. Мизес Л. Человеческая деятельность: трактат по экономической теории / Л. Мизес ; пер. с 3-го испр. англ. изд. А. В. Куряева. – Челябинск : Социум, 2005. – 878 с. 9. Никитин В. А. Социальная работа: проблемы теории и подготовки специалистов: учебное пособие / В. А. Никитин. – М. : Московский психолого-социальный институт, 2002. – 236 с. 10. Сковорода Г. Твори в двох томах. Т. 2 / Г. Сковорода. – К. : Видавництво Академії наук Української РСР, 1961. – 637 с. 11. Теория и практика социальной работы: отечественный и зарубежный опыт / под ред. Т. Ф. Яркиной, В. Г. Бочаровой. – М. ; Тула: 1993. – С. 295–303. 12. Холостова Е. И. социальная работа: учебное пособие / Е. И. Холостова. – М. : Дашков и К, 2010. – 859 с.

Надійшла до редколегії 11.04.14

О. М. Бегаль

СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКОЕ СОДЕРЖАНИЕ ПОНЯТИЙ "ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ", "РОБОТА", "ТРУД", "СОЦИАЛЬНАЯ РАБОТА", "СОЦИАЛЬНЫЙ РАБОТНИК"

В статье определено социальнофилософское содержание понятий "деятельность", "робота", "труд", "социальная работа", "социальный работник", и выяснено, что эти понятия имеют существенные отличия и особенности проявления. Особенностью человеческого способа существования является деятельная природа человека. Деятельность имеет осознанный характер существования, то есть человек способен предусматривать последствия своей деятельности, потому она (деятельность) является всегда результативной, носит превращающий характер, состоит из последовательности действий, которые, в свою очередь, предусматривают реализацию цели.

Ключевые слова: труд, работа, деятельность, социальная работа, социальный работник.

O. M. Begal

SOCIAL AND PHILOSOPHICAL CONTENT OF NOTIONS "ACTIVITY", "WORK", "LABOUR", "SOCIAL WORK", "SOCIAL WORKER"

The article defines social and philosophical content of notions "activity", "work", "labour", "social work", "social worker" and explores that these notions have substantial differences and manifestation peculiarities. Active human nature is characteristic of human mode of existence. Activity has conscious nature of existence, in other words a person is able to forecast results of his/her activity, so it (activity) is always effective, has converting nature and consists of action sequence which, in their turn, provide for target realization.

Key words: labour, work, activity, social work, social worker.